

PASVALIO RAJONO BENDROJO PLANO KEITIMAS (KOREGUOJANT ARBA KEIČIANT KRAŠTOVAIZDŽIO IR GAMTINIO KARKASO SPRENDINIUS)

BENDRŲJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMAS

BENDROJO PLANAVIMO ORGANIZATORIUS

**PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS**

BENDROJO PLANO RENGĖJAS

UAB "EUROINTEGRACIJOS PROJEKTAI"

Vilnius, 2019

Turinys

1 ĮVADAS.....	3
1.1 Teisinė aplinka.....	4
2 KONCEPCIJĄ ĮTAKOJANČIOS ESAMOSIOS BŪKLĖS ANALIZĖS IŠVADOS.....	6
3 BENDROJO PLANO KONCEPCIJA.....	9
3.1 Status quo alternatyva.....	10
3.2 Kokybinės plėtros alternatyva.....	10
3.2.1 Plėtros kryptys.....	10
3.2.2 Funkcinio zonavimo ir urbanistinės plėtros teritorijų vystymo principai.....	11
3.2.3 Susisiekimo sistema.....	11
3.2.4 Urbanizuojamų teritorijų prioritentinė plėtra.....	13
3.2.5 Gamtinis karkasas ir gamtinė aplinka.....	15
3.2.6 Rekreacinio funkcinio prioriteto zonos.....	16
3.2.7 Inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo principai.....	17
3.2.8 Kiti teritorijos planavimo sprendimai.....	19
4 KONCEPCIJŲ ALTERNATYVIŲ SPRENDINIŲ PALYGINIMAS.....	19

1 ĮVADAS

Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje plano (toliau – Bendrojo plano) keitimas rengiamas kaip privalomasis kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas Pasvalio rajono savivaldybės teritorijai plėtoti.

Bendrojo plano tikslai ir uždaviniai

Bendrojo plano keitimo tikslai:

- sudaryti sąlygas darniai savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, kompleksiskai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius uždavinius;
- nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų savivaldybei svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, plėtrai reikalingas teritorijas;
- sudaryti sąlygas racionaliam rajono gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui;
- numatyti rajono gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą;
- kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertės gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse;
- sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas;
- derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
- sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti.

Bendrojo plano keitimo uždaviniai (Bendrojo plano keitimo uždaviniai, atsižvelgiant į Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą, yra susiję su kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso planuojamais sprendiniais):

- suformuoti planavimo lygmenį atitinkančias teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis;
- optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą;

- numatyti racionalaus žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, gamtinio karkaso ir ekologiškai pagrįstos žemės naudojimo teritorinės struktūros formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemonės;
- detalizuoti atitinkamų aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius.
- pateikti tikslinius formuojamo kraštovaizdžio bendrosios teritorinės struktūros optimalumo kokybės rodiklius.
- keičiamame bendrajame plane numatyti kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptis, siūlomas priemones ir apribojimus, užtikrinančius kraštovaizdžio bendrąją ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtinių, kultūrinių vertybių ar kraštovaizdžio kompleksų išsaugojimą.

Rengiant Bendrojo plano keitimą, bus įvertintas 2015 m. spalio 2 d. patvirtintas „Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas“, kuris yra valstybės lygmens specialusis planas ir apima visą Lietuvos Respublikos teritoriją. Remiantis „Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano“ pagrindinėmis nuostatomis, keičiant Bendrąjį planą bus nustatytos kraštovaizdžio tvarkymo zonos pagal svarbiausius rajono teritorijos vystymo prioritetus, urbanistinio ir gamtinio karkaso plėtojimo interesus, planuojant sprendinius, bus įvertinta savivaldybės teritorijoje esančių Bendrųjų planų sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaita.

Išeities duomenys – galiojančio savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos esamos būklės analizė.

Savivaldybės gyventojų skaičius – 23 376,

Savivaldybės teritorijos plotas – 1.289 km².

1.1 Teisinė aplinka

Bendrojo teritorijų planavimo objektas – Pasvalio rajono savivaldybės teritorija.

Bendrojo planavimo organizatorius – Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktorius.

Bendrasis planas keičiamas vadovaujantis šiais dokumentais:

- Panevėžio apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-12-12 nutarimu Nr. 1531;
- Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos

ministro 2015-10-02 įsakymu nr. D1-703;

- Pasvalio rajono bendrasis planas, patvirtintas Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2008-03-26 sprendimu Nr. T1-47, T00030816 (000672000133);
- Pasvalio miesto bendrasis planas, patvirtintas Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2012-05-30 sprendimu Nr. T1-141, T00033408 (000672000293);
- Joniškėlio miesto bendrasis planas, patvirtintas Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2015-05-28 sprendimu Nr. T1-39, T00076919;
- Pasvalio rajono savivaldybės kultūros paveldo tinklų schema, patvirtinta 2009-05-05 LR kultūros ministro įsakymu Nr. IV-212;
- Pasvalio rajono savivaldybės šilumos ūkio specialusis planas, 2009 m., T00031228 (000672000173);
- Pasvalio rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, 2010 m., T00032099 (000672000214);
- Pasvalio rajono teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schema, 2009 m., 005672000164;
- Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos miškų išdėstymo žemėtvarkos schema, 2005 m., T00031643 (000672000076);
- Biržų regioninio parko ir jo zonų ribų planas, patvirtintas LRV nutarimu Nr. 1606 2009-12-02 (Žin. 2009, Nr. 164-6501);
- Biržų regioninio parko tvarkymo planas, patvirtintas LR aplinkos ministro 2010-01-28 įsakymu Nr. D1-83 (Žin. 2010, Nr. 16-783);
- Žemės paėmimo visuomenės poreikiams (Europinio standarto geležinkelio linijai Kaunas-Lietuvos ir Latvijos valstybių siena Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje) projektas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018-09-27 sprendimu Nr. 1P-386-(1.17 E.);
- Pasvalio rajono savivaldybės 2019-2021 m. strateginės veiklos planas patvirtintas 2019-02-20 Pasvalio rajono savivaldybės sprendimu Nr. T1-20.

Bendrajam planui sąlygas rengiančių institucijų pateiktos sąlygos:

- Pasvalio rajono savivaldybės administracijos 2019-07-19 teritorijų planavimo sąlygos Nr. SK-1;
- Aplinkos apsaugos agentūros 2019-07-09 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG110879;
- Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2019-07-10 teritorijų planavimo

sąlygos Nr. REG110954;

- Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2019-07-15 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG11416;
- Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos 2019-07-10 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG110947;
- Valstybinės sienos apsaugos tarnybos prie LR vidaus reikalų ministerijos 2019-07-12 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG111263;
- Lietuvos kariuomenės 2019-07-17 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG111709;
- Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos 2019-07-18 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG111859;
- Biržų regioninio parko direkcijos 2019-07-12 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG111215 (teritorijų planavimo sąlygų 8 punkte nurodyta sąlygų registravimo data 2019-07-11, sąlygų Nr. 7.4);
- AB „Energijos skirstymo operatoriaus“ 2019-07-08 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG110718;
- AB „ORLEN Lietuva“ 2019-07-08 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG110733;
- AB „Panevėžio energija“ 2019-07-10 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG110967;
- LITGRID AB 2019-07-11 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG111133;
- AB „Amber Grid“ 2019-07-18 teritorijų planavimo sąlygos Nr. REG111676.

2 KONCEPCIJĄ ĮTAKOJANČIOS ESAMOSIOS BŪKLĖS ANALIZĖS IŠVADOS

Bendra informacija

Pasvalio rajonas plyti šiaurės Lietuvoje, Panevėžio apskrityje, užima 1 289 km² teritoriją. Rajonas šiaurėje ribojasi su Latvija, vakaruose – Pakruojo, pietuose – Panevėžio, o rytuose – Biržų rajonų savivaldybėmis.

Rajone 2019 m. sausio 1 d. gyveno 23 376 žmonės. Dauguma gyventojų įsikūrę kaimuose ir nedideliuose miesteliuose: Pasvalyje ir Joniškėlyje – 7 534 gyv., kaimuose ir miesteliuose – 15 842 gyv.

Pasvalio rajonas užima apie 2 proc. Lietuvos teritorijos ir yra suskirstytas į 11 seniūnijų: Daujėnų, Joniškėlio apylinkių, Joniškėlio miesto, Krinčino, Namišių, Pasvalio apylinkių, Pasvalio miesto, Pumpėnų, Pušaloto, Saločių, Vaškų.

Pasvalio savivaldybę kerta tarptautinė ir šalies mastu svarbi ašis: Lenkijos siena–Kaunas–Panevėžys–Latvijos siena, sutampanti su 1 tarptautiniu transporto koridoriumi (europinis magistralinis kelias E 67 „Via Baltica“) bei regioninė (ašis Biržai–Pasvalys–Joniškėlis–Pakruojis, sutampanti su krašto keliais 125, 150).

Rajonas priskiriamas agrariniams miškingams arba mažai miškingams lygumų arealams, kuriuose konfliktines situacijas sudaro karstiniai procesai, bioprodukcinio ūkio vystymo interesai ir gamtinio karkaso realizavimas (pasižymi dideliu problemišku).

Gyventojai

Per pastaruosius 13 metų (nuo 2006 m. rengto ir 2007 m. patvirtinto) Pasvalio rajono bendrojo plano iki 2019 metų pradžios, Pasvalio rajone gyventojų stipriai sumažėjo (-29 proc.). Šis sumažėjimas yra didesnis nei Lietuvos vidurkis ir vienas didžiausių Panevėžio apskrityje.

Kaip ir buvo prognozuota ankstesnio Bendrojo plano rengimo metu, spartus gimusiųjų Pasvalio rajone gyventojų skaičiaus mažėjimas viršijantis Panevėžio apskrities ir Lietuvos gimusiųjų mažėjimo rodiklį turi neigiamą įtaką tiek bendram rajono gyventojų skaičiui, tiek gyventojų struktūrai (vaikų, darbingo ir pensinio amžiaus gyventojų) kaitai, bei sąlygoja tolimesnį gyventojų senėjimą. Gimusiųjų skaičius Pasvalio rajone ir toliau turi mažėjimo tendencijas (2001 m. 390 gimusieji, 2005 m. 284 gimusieji, 2018 metais 207 gimusieji).

Mirtingumas absoliučia reikšme tiek nuo ankstesnio bendrojo plano, tiek per paskutiniuosius metus nebedidėja, bet mažėja (2001 m. 469 mirusiųjų, 2005 m. 516 mirusiųjų, 2018 metais 418 mirusiųjų), tačiau išvestinis rodiklis tenkantis 1000 gyventojų toliau išlieka aukštas su didėjimo tendencija. Absoliutaus mirčių skaičiaus sumažėjimą galima sieti tik su tuo, kad rajone labai stipriai sumažėjo gyventojų skaičius.

Atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus pokyčio tendencijas ir jas lemiančias priežastis galima teigti, kad gyventojų amžiaus senėjimo ir bendro skaičiaus mažėjimo tendencijos Pasvalio rajone artimiausiu metu nesikeis.

Gyventojų užimtumas

Pasvalio rajone nedarbo lygis yra žymiai didesnis nei Lietuvoje ir Panevėžio apskrityje. Nuo 2014 m. iki 2017 m. registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis šalyje ir Panevėžio apskrityje mažėjo, tačiau Pasvalio rajone šis rodiklis išlieka didesnis nei apskrities ar šalies vidurkis (skirtumas sudaro ~4 proc. nuo šalies vidurkio, t. y. nedarbas +42 proc. didesnis nei Lietuvos vidurkis).

Nors gyventojų užimtumo tendencijos ir teigiamos, bendras jų užimtumas yra -17 proc. mažesnis nei Lietuvos vidurkis ir užimti gyventojai sudaro tik nedaug didesnę užimtą Pasvalio rajono gyventojų dalį – 55,6 proc. užimtų gyventojų.

Ekonominė aplinka

Veikiančių ūkio subjektų ir įmonių skaičius nuo 2015 m. pradžios iki 2019 m. pradžios padidėjo, beveik +22 proc. Šis augimas buvo didesnis nei tuo pačiu laikotarpiu Lietuvoje (+13,9

proc.).

Kadangi bendras darbuotojų skaičius ūkio subjektuose ir įmonėse beveik nesikeitė, šis padidėjimas siejamas su įmonių smulkėjimu. Tai gali būti vertintina kaip teigiama tendencija, kadangi didesnis skaičius smulkių įmonių yra atsparesnis ekonominiams sukrėtimams palygint su keletu stambių įmonių, kadangi mažesnės įmonės gali greičiau prisitaikyti prie kintančių rinkos poreikių.

Žemės ūkis

Pasvalio rajone vyrauja derlingi priemolio ir molio dirvožemiai. Rajono žemės – vienos derlingiausių šalyje, todėl intensyviai naudojamos. Miškingumas rajono teritorijoje kaip ir visoje Lietuvoje buvo pastovus ir mažai keitėsi, 2017 m. užėmė 16,8 proc. rajono teritorijos. Pažymėtina, kad dėl derlingų žemių žemė intensyviau naudojama ir miškingumas yra mažesnis už Panevėžio apskrities vidurkį (28,6 proc.), ir Lietuvos vidurkį (33,6 proc.).

Aukštas Pasvalio rajono dirvožemių našumo lygis palankus žemės ūkio vystymui: tradicinių kultūrų auginimui, ekologinės žemdirbystės plėtrai.

Rajone dominuoja smulkūs, nespecializuoti ūkiai – nors vidutinis ūkio plotas yra ~24 ha ir yra didesnis nei Lietuvoje, tačiau ūkiai nuo 0 iki 5 ha sudaro 63,5 proc. Atsižvelgiant į tokių smulkių ūkių rentabilumą, galima pagrįstai teigti, kad dauguma Pasvalio rajono ūkių yra mažai konkurencingi, juose nėra sukuriamas kapitalas būtinas plėtrai, investicijoms į našias, leidžiančias užtikrinti kokybiškos žemės ūkio produkcijos gamybą technologijas.

Pasvalio rajono socialinis-ekonominis vystymasis didele dalimi priklausys nuo tolimesnės žemės ūkio sektoriaus, kaimiškųjų vietovių plėtros.

Gamtinis karkasas

Gamtinis karkasas Pasvalio rajone jungia gana įvairios paskirties teritorijas – gamtinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas, saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat ribojamos ir neribojamos agrarinės veiklos zonas.

Visos gamtiniam karkasui priskiriamos teritorijos Pasvalio rajone užima ~42 proc. visos rajono teritorijos ir tai yra žymiai mažiau nei Lietuvos vidurkis (apie 60 proc.). Atsižvelgiant į tai, kad didžioji rajono teritorijos dalis palanki agrarinei – ūkinei veiklai (išskyrus karstinę rajono dalį), neigiamo poveikio aplinkai grėsmė nėra tokia didelė lyginant su kalvotose teritorijose esančiais rajonais, tačiau gamtinio karkaso natūralumas yra santykinai žemas, maždaug pusei jo teritorijos reikalingas kraštovaizdžio natūralumą atkuriančių elementų gražinimas ir gausinimas.

Nekilnojamasis kultūros paveldas

Rajono nekilnojamųjų kultūros vertybių sklaida teritorijoje yra būdinga Šiaurės Vidurio Lietuvos regionui. Dauguma objektų, įtrauktų į Kultūros vertybių registrą, yra susitelkę didesniųjų rajono upių: Mūšos, Lėvens, Pyvesos, paslėniuose arba senosiose gyvenvietėse ir greta jų. Kompaktiškos sankaupos susiformavo Pasvalyje, Joniškėlyje, Vaškuose ir aplink juos. Šiuose dariniuose vyrauja architektūros paveldo objektai – statiniai ir jų kompleksai. Išskirtiniu Pasvalio

rajono ypatumu, svarbiu plėtojant kultūrinį turizmą, laikytina statinių kompleksų, įtrauktų į Kultūros vertybių registrą, gausa.

Nepakankamai gera daugelio kultūros paveldo objektų fizinė būklė. Nyksta regionui būdingi buvę dvarų sodybų ūkiniai statiniai, nepakankamai prižiūrimi dvarų parkai. Rajono kultūros paveldo objektų tipologinė struktūra (nedidelių dvaro sodybų gausa) reikalauja žymiai didesnių lėšų kultūrinio savitumo išsaugojimui.

Rajono kultūros paveldo potencialą žymia dalimi lemia jų teritorinės sklaidos ypatumai. Reikšmingas yra geras svarbiausių objektų pasiekiamumas trasomis, pasižyminčiomis kultūrine ir estetinė verte.

Susisiekimo sistemos

Pasvalio rajono susisiekimo sistemos svarbiausia dalis yra kelių transportas. Rajono kelių susisiekimo sistemos karkasą sudaro magistralinis kelias Panevėžys-Pasvalys-Ryga A10 (veikiantis ir kaip Pasvalio aplinkkelis), bei krašto keliai, valstybinių kelių tinklo struktūra (magistralinis, krašto ir rajoniniai keliai) yra palanki atskirų rajono miestų, gyvenviečių ir seniūnijų aptarnavimui.

Kitos transporto rūšys ir joms priskirtina infrastruktūra yra mažai išplėtoti: Pasvalio rajone vandens transportui tinkamų upių nėra, taip pat nėra civilinių aerodromų. Dar 20 amžiaus pradžioje išplėtoti siaurojo geležinkelio infrastruktūra nėra naudojama. Panevėžio apskrities bendrajame plane numatyta, kad likusią siaurojo geležinkelio atkarpą Pasvalys–Biržai, Pasvalys–Joniškėlis–Pakruojis, Joniškėlis–Panevėžys tikslinga demontuoti ir naudoti turizmo trasoms įrengti. Planuojama Europinio standarto geležinkelio linija kirs Pasvalio rajoną šiaurės – pietų kryptimi ir praeis rytiniu Joniškėlio miesto pakraščiu. Įrengiant geležinkelio liniją numatomi esamos susisiekimo sistemos struktūros pakeitimai uždarant transporto eismą vietinės reikšmės keliuose, kuriuos numatoma geležinkelio linija kirs, o ties kertamais krašto keliais numatoma įrengti automobilių viadukus. Geležinkelio trasos specialiojo plano sprendiniuose numatoma, kad Pasvalio rajone tarp Joniškėlio miesto ir Meškalaukio numatyta tarpinė stotis (aplinka) skirta traukiniams apsilenkti, tačiau ji būtų statoma tik esant papildomam poreikiui, nustačius, kad kitų tarpinių stočių išsidėstymas Panevėžio ir Kėdainių rajonuose yra nepakankamas.

Gyventojai vis mažiau naudojami viešojo naudojimo autobusų paslaugomis. Keleivių pervežimai Pasvalio rajone nuolatos mažėja.

Daugelis iš įrengtų dviračių ir pėsčiųjų takų yra miestų ir miestelių teritorijose, tačiau rajoniniu mastu bevariklio transporto tinklas nėra suformuotas.

3 BENDROJO PLANO KONCEPCIJA

PLANINĖS IR ERDVINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO PRINCIPAI

Pasvalio rajono teritorija patenka į Vidurio Lietuvos srities Mūšos – Nemunėlio lygumos ir Žemgalės lygumos fizinius geografinius rajonus. Pagal esamą žemės naudojimą rajone dominuoja

intensyvus žemės ūkis. Bendrajame plane šiai zonai numatytos prioritetinės perspektyvinės funkcijos – intensyvus teritorijų bioprodukcinis naudojimas. Labiausiai ekologiškai jautrios teritorijos, kuriose veikla ribojama - tai kai kurios gamtinio karkaso ir Natura 2000 teritorijos, Biržų regioninio parko dalies, Pamūšių kraštovaizdžio draustinio ir Pyvesos hidrografinio draustinio teritorijos. Šiose teritorijose numatomas tausojantis bioprodukcinis naudojimas ir konservacija.

2007 m. patvirtinto Bendrojo plano sprendiniai buvo parengti pagal koncepciją „Aktyvios plėtros alternatyvą“. Koncepcijoje buvo numatyta kurti hierarchinę centrų ir kitų gyvenamųjų vietovių sistemą, tuo pačiu sumažinant faktinio rajono centro – Pasvalio miesto vyraujančią poziciją rajono teritorijoje. Koncepcijoje buvo numatyta artimų gyvenviečių apjungimas siekiant užtikrinti tolygų gyvenimo kokybės pasiskirstymą rajono teritorijoje, sudaryti palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistemą formuoti, remiantis vietiniais centrais, plėtoti jų inžinerinę techninę infrastruktūrą.

Gyvenimo kokybės gerinimas rajono teritorijoje, sudarant palankias sąlygas gyvenimui ir plėtojant inžinerinę techninę infrastruktūrą vyko įgyvendinant centralizuotą aprūpinimą vandeniu, šiluma bei nuotekų surinkimu, tačiau tai labiau įtakojė ES priemonių įgyvendinimas, ne tiek Bendrojo plano sprendinių išdava.

Didžioji dalis Bendrojo plano sprendinių, kadangi buvo orientuota į „Aktyvios plėtros alternatyvą“ liko neįgyvendinta, ypač jei numatyti sprendiniai nesutapo su ES remiamais projektais – urbanistinė plėtros poreikio sparčiai mažėjant gyventojų skaičiui nebuvo.

Atsižvelginat į rajono situaciją ir monitoringo išvadas, parengtus ir rengiamus aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, rengiama viena koncepcija, kuri lyginama su *Status Quo* (lot. *status quo* - išlaikyti poziciją, esančią dabar) situacija.

3.1 Status quo alternatyva

Status quo koncepcijos alternatyvos pagrindą sudarytų esama urbanistinė rajono struktūra. Ją būtų siekiama išlaikyti, gerinant teikiamų paslaugų, gyvenamosios aplinkos bei visuomenės erdvių kokybę; skatintų žemės ir miškų ūkio modernizavimą esamose žemėnaudos ir žemėvaldos ribose ir siektų išlaikyti darbo jėgos užimtumą žemės ūkyje. Šia alternatyva užtikrinami nuolatiniai nusistovėję paslaugų ryšiai ir santykiai tarp gretimybių, esamų darbo vietų bei socialinės infrastruktūros objektų pasiekiamumas bei esamų veiklų tęstinumas.

3.2 Kokybinės plėtros alternatyva

3.2.1 Plėtros kryptys

Ekonominei plėtrai parenkamos teritorijos, kurių padėtis strategiškai palanki tarptautinių

susisiekimo sistemos elementų atžvilgiu. Tokiu būdu ekonominė plėtra nukreipiama ne tik į patogias plėtrai teritorijas, bet tuo pačiu ir į mažiau gamtiškai jautrias teritorijas, ar teritorijas, kuriose gamtinė pusiausvyra jau pažeista ir jos nebeįmanoma atstatyti. Ekonominė plėtra padėtų rajonui išlaikyti demografinių rodiklių stabilumą ir būtų prielaida gyvenimo kokybei gerinti.

Ne mažiau svarbi yra ir rekreacinio potencialo plėtojimo sritis, užtikrinama kraštovaizdžio bendroji ekologinė pusiausvyra, gamtinio karkaso formavimas, gamtinių, kultūrinių vertybių ir kraštovaizdžio kompleksų išsaugojimas.

Plėtros prioritetą numatoma teikti miestams ir teritorijoms greta jų, tai – Pasvalio ir Joniškėlio miestai su prieigomis. Pasvalys vystomas kaip rajono savivaldybės centras, Joniškėlis, atsižvelgiant į Panevėžio apskrities bendrojo plano sprendinius – kaip naujai formuojamas vietinio aptarnavimo centras. Seniūnijų centrai plėtojami atsižvelgiant į seniūnijų centrums reikalingas užtikrinti funkcijas.

Taip pat pagrindinės plėtros kryptys koncentruotųsi teritorijose šalia magistralinių susisiekimo ašių, tačiau ekonominė plėtra daugiau yra savaiminis procesas, kurį bendrasis planas savo reglamentų ribose nukreipia ir reguliuoja, kad būtų išlaikytas gamtinė pusiausvyra ir antropogeninės veiklos balansas, kad plėtra vyktų patogiausiose ir labiausiai pritaikytose tam teritorijose bei nekenktų gamtiniam ir kultūriniam paveldui.

Šiame koncepcijos variante ypatingai pabrėžiama tarptautinės automagistralės reikšmė ir laikoma, kad pagrindinė aktyvi plėtra turėtų vykti jos jungtyse su Pasvalio miestu ir išilgai šios magistralės ašies.

3.2.2 Funkcinio zonavimo ir urbanistinės plėtros teritorijų vystymo principai

Urbanistinio audinio plėtra ir inžinerinės infrastruktūros atnaujinimas numatomas plėtras koncentruojami esamose urbanizuotose teritorijose, gerinant esamas sąlygas bei prioritetą teikiant susiformavusios infrastruktūros tobulinimui bei gyvenimo ir verslo sąlygų gerinimui.

Aplinka turi būti tinkama žmonėms gyventi ir leisti laisvalaikį, bei nesudaryta dirbtinių kliūčių verslo vystymui, užtikrinant tinkamą kultūros ir gamtinių vertybių apsaugą bei naudojimą.

Pasvalio rajono funkcinį prioritetą zonų vystymo pagrindas – funkcinis zonavimas atsižvelgiant į rajone esančių teritorijų individualias ypatybes, aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinius bei šių sprendinių detalizavimas rajono lygmeniu.

3.2.3 Susisiekimo sistema

I, II ir III lygmens kelių tinklas suformuotas ruošiant aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose – Lietuvos Respublikos ir Panevėžio apskrities bendruosiuose planuose.

Savivaldybės lygmeniu gali būti formuojamas IV lygmens tinklas (vietinės jungtys). Panevėžio apskrities bendrajame plane Pasvalio miestui yra suteiktas 3 lygmens *a* kategorijos statusas (esamas ir palaikomas pagrindinis lokalinio arba savivaldybės centras).

Susisiekimo sistema tobulinama esamos sistemos pagrindu. Rajono lygmeniu koncentruojantis į lokalių problemų išsprendimą, tokių kaip žvyrkelių asfaltavimas, pėsčiųjų/dviračių takų įrengimas ir t.t., bei atsižvelgiant į valstybinius planus ir numatant reikalingas priemones tų planų įgyvendinimui.

Iš atskirų sprendinių galima išskirti šiuos sprendinius:

- Pasvalio aplinkelis;
- Tiltas Joniškėlyje;
- žvyrkelių asfaltavimas;
- dviračių/pėsčiųjų takų įrengimas, sistemos suplanavimas, prioritetų nustatymas, kad gautųsi rišlus tinklas. Prioritetas teikiamas gyventojams patogios infrastruktūros sukūrimui, atsižvelgiama į turistinius maršrutus;
- Rezervuojamos/išskiriamos teritorijos RailBaltica transporto koridoriui.

LR teritorijos bendrajame plane numatyta, kad Lietuvos transporto sistema būtų integruota į ES sistemą bei siekiama darnios ir vieningos susisiekimo sistemos tikslų. LR bendrajame plane yra nurodytos tokios Pasvalio rajonui aktualios ir konkrečios transporto infrastruktūros plėtros kryptys:

1. Plėtoti ir modernizuoti tarptautinių automobilių kelių tranzitinio transporto koridorius (Via Baltica);
2. Pradėti I geležinkelio koridoriaus įgyvendinimą.

Kelių transportas ir ypač Via Baltica ašis išliks svarbiausia Pasvalio rajono susisiekimo dalimi ir ateityje (ateinantiems 20 metų). Kitos transporto rūšys ir jų infrastruktūra yra mažai išplėtoti: Pasvalio rajone vandens transportui tinkamų upių nėra, taip pat nėra civilinių aerodromų turinčių tinkamumo naudoti pažymėjimus. Dar 20 amžiaus pradžioje išplėtoti siaurojo geležinkelio infrastruktūra nėra naudojama. Bevariklio transporto infrastruktūros plėtros planai panaudojant siaurojo geležinkelio sankasą šioje savivaldybėje yra apibrėžti Valstybinio turizmo departamento patvirtintame Nacionalinių dviračių trasų specialiajame plane.

Pasvalio rajono kelių susisiekimo sistemos karkasą sudaro jau minėtas magistralinis A10 kelias Panevėžys-Pasvalys-Ryga (veikiantis ir kaip Pasvalio aplinkkelis), bei krašto keliai. Tarptautinis A10 kelias Panevėžys-Pasvalys-Ryga aptarnauja rajoną šiaurės-pietų kryptimi. Krašto keliais pasiekiami supančių rajonų centrai (šiaurės-rytai, šiaurės-vakarai, pietūs-vakarai), o rajone esančių seniūnijų centrai pasiekiami rajoniniais keliais.

Nors magistraliniai ir krašto keliai susilieja ties Pasvalio miestu, suformuoti aplinkkeliai iš

šiaurinės ir vakarinės miesto pusių apsaugo miestą nuo didelių tranzitinių srautų. Rajoniniai keliai atlieka srautų paskirstymo funkciją ir užžiedija atskiras pagrindinio kelių karkaso dalis. Pasvalio rajono valstybinių kelių tinklo struktūra (magistralinis, krašto ir rajoniniai keliai) yra palanki atskirų rajono miestų, gyvenviečių ir seniūnijų aptarnavimui.

Pasvalio rajono susisiekimo sistemos plėtros tikslas – darni rajono susisiekimo sistema formuojanti tinkamas aplinkos sąlygas, ypatingą dėmesį skiriant Via Baltica ekonominio potencialo išnaudojimui, taip pat aplinkosauginių ir eismo saugumo problemų sprendimui.

Rajono susisiekimo infrastruktūros gerinimas įtakos tiek globalius (nacionalinius) tiek lokalius procesus. Susisiekimo infrastruktūra užtikrina tranzitinių srautų judėjimą ir ekonominį gyvybingumą, visų svarbiausių paslaugų/poreikių prieinamumą vietos gyventojams (sveikatos, socialinės priežiūros, mokslo, būsto ir kt.), susieja kaimynines bendruomenes tarpusavyje, užtikrina tinkamą resursų naudojimą ir aplinkos apsaugą, tinkamą gyvenamąją aplinką. Susisiekimo infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra sukuria tam tikrą pridėtinę vertę, kuri tolimesnėje ateityje gali tapti priežastimi kitų sektorių plėtrai.

Siekiant užsibrėžtų susisiekimo sistemos tikslų siūloma spręsti tokius pagrindinius uždavinius:

1. Via Baltica transporto koridoriaus aptarnavimo/logistikos centrų kūrimas.
2. Pasvalio rajono kelių tarp svarbiausių a ir b kategorijos gyvenviečių rekonstrukcija, Pasvalio miesto aplinkkelių sistemos užbaigimas.
3. Pagerinus rajoninio kelio Nr. 3101 Pasvalys-Vabalninkas techninius parametrus ir pakėlus jo reikšmę iki krašto kelio reikšmės, užtikrinti geresnį tiesioginį Pasvalio rajono ryšį su Kupiškio.
4. Pasvalio rajono valstybinių rajoninių ir vietinių kelių su žvyro danga asfaltavimas, suteikiant prioritetą a, b ir c kategorijos gyvenviečių sujungimui.
5. Eismo saugumo priemonių diegimas avaringiausiuose ruožuose.
6. Miestų susisiekimo sistemų gerinimas: Pasvalio miesto centrinės dalies gatvių rekonstrukcija, Joniškėlio miesto gatvių rekonstrukcija, pėsčiųjų takų rekonstrukcija ir tiesimas, pėsčiųjų tiltų statyba, gatvių apšvietimo tinklų atnaujinimas ir plėtra.
7. Bevariklio transporto infrastruktūros plėtra, siekiant didinti kelionių dviračiais ir pėsčiomis procentinę dalį urbanizuotose teritorijose ir jų prieigose.

3.2.4 Urbanizuojamų teritorijų prioritetinė plėtra

Urbanistinės sistemos elementai – miestai, miesteliai, kaimai ir gyvenvietės kategorizuojami, plėtros priemonės taikomos atsižvelgiant į jų kategoriją, jų padėtį atsižvelgiant į Panevėžio apskrityje susiformavusias urbanistines ašis. Šios regioninės urbanistinės integracijos ašys, jungia atskiras regiono dalis ir susieja jas su aukštesnio lygmens urbanistinės integracijos ašimis. Pasvalio rajone tai ašis Biržai–Pasvalys–Joniškėlis–Pakruojis, sutampanti su krašto keliais 125, 150.

a kategorija – Pasvalio miestas

b kategorija – Joniškėlis

c kategorijos centrai – Saločiai, Vaškai, Pumpėnai

d kategorijos centrai – Daujėnai, Pušalotas, Krinčinas, Namišiai

a kategorijos centras – savivaldybės centras Pasvalio miestas

Pasvalio miestas užstatytas gana kompaktiškai. Nedideli gyvenamosios statybos teritoriniai rezervai likę sodybinio užstatymo zonose pietvakarinėje miesto dalyje ir nebaigtame užstatyti daugiabučių namų kvartale. Pasvalio miestas yra rajono centras vykdomas ir vietinio centro funkcijas gretimoms gyvenamosioms vietovėms. Miesto teritorijai galima būtų priskirti su miestu funkciškai susijusias gyvenamąsias vietoves, bendrai išsprendžiant inžinerinius tinklus ir kitas komunikacijas.

Savivaldybių centro bendrosios vystymo kryptys:

- pagrindinių gamybinių funkcijų (žemės ir miškų ūkio) palaikymas ir aptarnavimas sukuriant atitinkamą infrastruktūrą;
- socialinės, ekonominės ir techninės infrastruktūros plėtra ir renovacija;
- seniūnijų palaikymas ir stiprinimas, kaip viena iš priemonių socialinei-ekonominei raidai ir pilietinės visuomenės formavimui skatinti;
- susisiekimo ir transporto infrastruktūros, ryšių su kaimo gyvenamosiomis vietovėmis (ypač pasienio zonoje) tobulinimas;
- kaimo gyvenamųjų vietovių palaikymas ir įtraukimas į ūkinę ir rekreacinę veiklą.

b kategorijos centras – Joniškėlis

Joniškėlio miestas turi galimybę plėtoti pramonę ir verslą, taip pat pagrindines gyventojų kultūrinio – buitinio aptarnavimo įstaigas bei įmones. Vietiniam b kategorijos centrui teikiamas kokybinės ir kiekybinės plėtros prioritetas.

c kategorijos centrai – Saločiai, Vaškai, Pumpėnai

c kategorijos centrams priskiriami jau susiformavę miesteliai ir kompaktiško užstatymo kaimai esantys seniūnijos centrais, turintys pakankamas aptarnavimo zonas ir gerus ryšius su šiuose

teritorijose esančiomis gyvenamosiomis vietovėmis.

Vietiniai c kategorijos centrai atrinkti remiantis turimu socialiniu ekonominiu potencialu, administracinėmis funkcijomis, gyventojų skaičiumi, tradicine vietovių reikšme, tolygia centrų sklaida rajono teritorijoje ir priimtinu jų pasiekiamumu aplinkinių vietovių gyventojams.

Vietiniams c kategorijų centrams teikiamas kokybinės ir kiekybinės plėtros prioritetas.

Vietinių b ir c kategorijų centrų socialinę ir ekonominę bazę sudaro esamos ir plėtojamos švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigos, kuriose dirbtų 60–70% rajono aukštos kvalifikacijos specialistų ir personalo, su tinkamo lygio technine įranga. Šiuose centruose turėtų būti koncentruojamos materialinės investicijos, apjungiamos lėšos skirtos teritorijos priežiūrai ir inžinerinių sistemų naudojimui.

d kategorijos centrai – Daujėnai, Pušalotas, Krinčinas, Namišiai

Tai mažesni kaimai, kurių socialinis ekonominis potencialas yra silpnesnis, tačiau jų sklaida dėl patogios padėties teritorijoje gyventojams, atliekamų žemės ūkio aptarnavimo ir paslaugų funkcijų, skatina centralizuotų inžinerinių sistemų plėtrą.

d kategorijos centrams nustatomas palaikomasis režimas atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus kitimą ir savivaldybės galimybes juos remti.

Nekategorizuotos vietovės – tankiai apgyvendintos vienkiemių ir smulkių kaimų teritorijos, kurios neturi plėtros potencialo ar neatlieka administracinių funkcijų (nėra seniūnijų centrai). Šių vietovių raidą lems žemės rinka, gyventojų demografiniai procesai (natūralus prieaugis, senėjimas). Nekategorizuotoms vietovėms priskiriami stambūs kaimai. Pažymėtina tai, kad sparčiausiai gyventojų skaičius mažėja smulkesnėse nekategorizuotose gyvenvietėse, turinčiose iki 50 gyventojų. Tokio dydžio gyvenvietės neturi pakankamos traukos pritraukti naujų gyventojų, negali susiformuoti įvairios paslaugos ir t.t. - dėl mažo dydžio jose nieko nėra, tik gyventojai, galimas kaimo turizmas, žemės ūkis, pavieniai gamybiniai objektai.

Atsižvelgiant į poreikius ir galimybes tvarkytini ir remtini vienkiemiai, smulkūs kaimai, kuriuose plėtojami tradiciniai amatai, paslaugos, pramogos, verslas, ypatingai turizmas. Vietovėms gali būti suteikiama ribota parama pagal savivaldybės galimybes. Skatinama plėtoti aplinką, ją prižiūrėti, užtikrinant aukštesnę nei dabartinę aplinkos kokybę, tausojant gamtą ir taikant modernias švarias technologijas. Tai gali būti ir rekreacijai skirtos vietovės, tarp jų ir naujai besiformuojančios, skirtos antram būstui ir/ar laisvalaikiui bei poilsiui.

3.2.5 Gamtinis karkasas ir gamtinė aplinka

Gamtinis karkasas (GK) yra itin svarbi teritorinė daugiafunkcinė sistema užtikrinanti bendrą teritorijos kraštovaizdžio stabilumą, gyvybingumą, bei jame vykstančių gamtinių migracinių ryšių nepertraukiamumą. Gamtinės aplinkos stabilumo užtikrinimas palaikant, formuojant ar

gausinant gamtinio karkaso elementų kokybę teritorijoje savo ruožtu garantuoja didesnę teritorijos ūkinį potencialą, bei geresnę žmonių (gyventojų) gyvenamosios aplinkos kokybę.

Didžioji rajono teritorijos dalis, dėl lyguminio reljefo yra palanki intensyviai agrarinei – ūkinei veiklai (išskyrus karstinį regiono dalį), ir neigiamo poveikio aplinkai grėsmė nėra tokia didelė lyginant su kalvotose teritorijose esančiais rajonais, koncepcijoje pateikiamą gamtinio karkaso užimamą teritorijų dalį reikėtų laikyti santykinai pakankama. Pasvalio rajono teritorijoje lokalizuoto gamtinio karkaso teritorijos persidengia su įvairaus apsaugos režimo konservacinėmis, intensyvaus ūkinio naudojimo, o vietomis ir su antropogeniškai aktyviomis (urbanizuotomis) teritorijomis, kurios aplinkosauginiu požiūriu yra problemiškesnės.

Pasvalio rajono teritorijoje lokalizuotos gamtinio karkaso metafunkcinės dalys nustato svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, pagrindines kraštotvarkos kryptis ir ekologiniu požiūriu subalansuotas kraštovaizdžio formavimo priemones, kurių sėkmingas įgyvendinimas būtinas bendrai rajono teritorijos ekologinei pusiausvyrai palaikyti. Gamtinio karkaso funkcinį dalių nuostatas paprasčiausia būtų realizuoti įvairaus apsaugos pobūdžio saugomose teritorijose ir priešingai – sunkiausia, gamtinio karkaso ašių sankirtose su urbanizuotomis ar intensyvaus žemės ūkio teritorijomis. Tokiais atvejais reikėtų ieškoti alternatyvių sprendimų tenkinančių skirtingų funkcinį zonų nuostatas.

Gamtinio karkaso teritorijas Pasvalio rajone sudaro apie 45 procentus rajono teritorijos ir susideda iš įvairių lygmenų gamtinis karkaso – vakarų – rytų kryptimi rajoną kerta nacionalinės ir regioninės reikšmės geologinė takoskyra, šiaurės – pietų kryptimi kertantys regioninės reikšmės migracijos koridoriai (Mūšos), vietinės reikšmės gamtinio karkaso teritorijos (Pyvesos, Mačiuvio, Yslykio, Mažupės, Svalios, Orijos, Įstro, Upytės migracijos koridoriai, kiti vidinio stabilizavimo arealai). Siekiant ekologiškai optimizuoti gamtinio karkaso teritorijas, būtina didinti bendrąjį įmiškingumą. Miškingumo didinimo programa turi būti skirta labiausiai ekologiškai nuskurdintam trečiajam kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipui priskirtoms zonoms, nustatytoms konkretizuojant gamtinį karkasą.

3.2.6 Rekreatinio funkcinio prioriteto zonos

Pasvalio rajonas patenka į vidutinio potencialo rekreacinį arealą, kuris apima Biržų–Pasvalio rekreacinį arealą. Pasvalio rajono rekreacinio funkcinio prioriteto zonų išdėstymo pagrindas – turistams patrauklių objektų pritaikymas (išlaikant rajono autentiškumą) lankymui, optimaliai išnaudojant gamtinius resursus.

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą, Pasvalio rajono teritorija priskiriama žemo ir vidutinio patrauklumo rekreacinių arealų teritorijoms:

1. šia teritorija eina bendrieji turistų judėjimo keliai, driekiasi vidurio Lietuvos parkų žiedas;
2. čia rekomenduojama vystyti pažintinę ir pramoginę rekreaciją, poilsį gamtoje, verslinę ir gydomąją rekreaciją.

Siekiant skatinti turizmą reikia:

1. Vystyti viešąją turizmo infrastruktūrą (turistines trasas, poilsio aikšteles, stovyklavietes, turizmo informacinę sistemą);
2. Atstatyti, išlaikant autentiškumą, išlikusius dvarus;
3. Sukurti lankytojų aptarnavimo sistemą, plėtojant apgyvendinimo, maitinimo paslaugas ir pramogų industriją;
4. Inicijuoti projektinę veiklą turizmo paslaugoms plėsti ir gerinti, kelti turizmo specialistų kvalifikaciją turizmo skatinimo, klientų aptarnavimo, informacinių technologijų, užsienio kalbų srityse.

Rekreacinės teritorijos. Joms priskiriami arealai prie tvenkinių, naudojami ir tinkami panaudoti rekreacijai. Šios zonos pagrindinė funkcija – teritorijos panaudojimas intensyviai ir ekstensyviai rekreacijai. Rekreacinei infrastruktūrai sukurti būtina parengti šių teritorijų naudojimą detalizuojančius planus. Šiose teritorijose tikslinga statyti (savivaldybės ir žemės savininkų lėšomis) poilsio namus, turizmo ir sporto šakų statinius, stovyklavietes, prekybos įmones, kitus paslaugų ir pramogų statinius. Savivaldybės lėšomis inžinerinė infrastruktūra įrengiama tik visuomeninės paskirties statinių aptarnavimui.

3.2.7 Inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo principai

Reguliuojama plėtra, kai Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje įgyvendinamos bendrajame ir specialiuosiuose planuose suformuluotos inžinerinės infrastruktūros (vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio, gamtinių dujų tiekimo, telekomunikacijų ir ryšių) vystymo nuostatos, užtikrins sistemingą rajono infrastruktūros vystymą palaipsniui prioritetų tvarka įgyvendinant numatytus sprendimus, efektyviai panaudojant finansinius išteklius ir darant mažiausią neigiamą poveikį aplinkai, jeigu jo nepavyktų išvengti darbų metu.

Vandentiekis ir vandenvala

Daugelis sistemų Pasvalio rajone yra patenkinamos arba prastos būklės. Daugumą jų reikalinga renovuoti. Renovuojant vandentiekio sistemas ir atsisakius susidėvėjusios įrangos, ją būtina demontuoti bei saugiai pašalinti, kad ji nebūtų potencialios taršos šaltinis tiek aplinkosauginiu, tiek kraštovaizdžio atžvilgiu, taip pat tokia įranga neturi keli pavojaus žmonių sveikatai.

Tose Pasvalio rajono gyvenvietėse, kuriose esamo gaisrinio vandentiekio sistemos pajėgumai neatitinka poreikio, būtina numatyti reikalingos įrangos diegimą.

Elektros tiekimas

Kadangi Pasvalio rajono aprūpinimo elektra infrastruktūra yra gerai išplėtota ir užtikrina patikimą elektros tiekimą vartotojams, esama schema turėtų būti išlaikoma.

Turi būti rekonstruojami nusidėvėję elektros tinklai, siekiant užtikrinti elektros tiekimo patikimumo ir kokybės reikalavimus, didinti elektros tiekimo efektyvumą. Ties esamais ir planuojamais elektros tiekimo tinklais ir įrenginiais turi būti išlaikomos apsaugos zonos bei jų tvarkymo režimas.

Šilumos ūkis

Pasvalio rajono centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemose yra didelis šilumos ir karšto vandens tiekimo technologinių nuostolių mažinimo potencialas, turi būti renovuojami nusidėvėję tinklai, naikinami karšto vandens tiekimo tinklai karšto vandens ruošimą perkeltant į pastatų šilumos punktus. Šilumos tiekimo sistemos turi būti modernizuojamos, sudarant sąlygas vartotojams savo nuožiūra reguliuoti šilumos suvartojimą. Atliekant šilumos tiekimo tinklų renovaciją, turi būti atliktas šilumos tiekimo tinklų trasų optimizavimas, atlikta nuodugni šilumos nuostolių analizė, siekiant identifikuoti atitolusius vartotojus, kurių atjungimas padidintų tinklų energinį ir ekonominį efektyvumą.

Siekiant užtikrinti sveiką aplinką Pasvalio rajono gyventojams, centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemose turi būti didinamas šilumos gamybos ir tiekimo efektyvumas, diegiami reikiamo efektyvumo išmetamų dūmų valymo įrenginiai. Atliekant centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemų Pasvalio rajone renovaciją ar didinant šilumos gamybos pajėgumus, turi būti užtikrinamas modernių efektyvesnių ir ekologiškesnių technologijų pritaikymas, įvertinamos atsinaujinančių energijos išteklių ir atliekinės šilumos naudojimo, kogeneracijos taikymo galimybės.

Šalia kelių/gatvių turi būti rezervuotos teritorijos naujiems komunikaciniams koridoriams ir jų apsaugos zonoms, jei būtų tankinami ar plečiami šilumos tiekimo tinklai.

Dujų tiekimas

Pasvalio rajono teritorijoje nutiestas magistralinis dujotiekis į Latviją lemia didelę šio rajono dujotiekio tinklų reikšmę Lietuvos mastu.

Saugiam ir patikimam gamtinių dujų tiekimui turi būti išlaikomos apsaugos zonos ir tų zonų tvarkymo režimas ties esamais ir planuojamais dujotiekio tinklais ir įrenginiais. Atstumai nuo valstybinės svarbos magistralinių dujotiekių iki pastatų ir kitų statinių, turi būti tokie, kad užtikrintų tiek dujotiekio, tiek aplinkinių pastatų ar statinių saugią eksploataciją ir žmonių apsaugą normaliomis ir ypatingų situacijų sąlygomis.

Pasvalio rajono teritorijoje turi būti rezervuota teritorija planuojamiems valstybinės ir rajoninės svarbos objektams ir jų apsaugos zonoms:

1. 0,6 mlrd. m³ talpos Vaškų požeminei dujų saugyklai, kaip numatyta Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane.

2. Magistralinio dujotiekio atšakai į Joniškėlio dujų skirstymo stotį ir Joniškėlio dujų skirstymo stočiai.

3.2.8 Kiti teritorijos planavimo sprendimai

Karstiniam regionui nustatytose intensyvaus karsto apsaugos zonose būtina laikytis teisės aktais nustatytų specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų.

Saugomose teritorijose vadovautis toms teritorijoms galiojančiais reglamentais. Valstybiniai parkai, valstybiniai draustiniai steigiami, jų ribos keičiamos, tvarkymo ir naudojimo priemonės numatomos specialiuosiuose saugomų teritorijų planuose. Bendrojo plano sprendiniai, susiję su saugomų teritorijų naudojimu, gali būti įgyvendinti tiek, kiek jie neprieštarauja saugomų teritorijų specialiųjų planų sprendiniams.

Išskirtinę reikšmę saugant Pasvalio rajono kultūros vertybes tikslinga teikti statinių kompleksams ir urbanistikos paveldui.

4 KONCEPCIJŲ ALTERNATYVIŲ SPRENDINIŲ Palyginimas

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) bendrųjų sprendinių (konceptijos) stadijoje parengiama bendrojo plano koncepcijos kokybinės plėtros alternatyva ir ji lyginama su *Status Quo* alternatyva.

Status quo alternatyvos kryptis atitinka *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* esamą būklę. Ši alternatyva pasitelkiama, nagrinėjant pasekmes aplinkai, jei nebūtų rengiami *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* sprendiniai. Tokiu atveju būtų išlaikoma esama Pasvalio rajono funkcinių prioritetų situacija. Grafiškai ši *Status quo* alternatyva atitinka brėžinį „*Bendrųjų sprendinių formavimas. Status Quo*“. Ši alternatyva pasirinkta kaip atskaitos taškas rengiamiems *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* sprendiniams.

Neparengus *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)*, arba pasirinkus *Status quo* alternatyvą, liktų neįgyvendinti bendrojo plano tikslai:

1. nagrinėjamoje teritorijoje galiojantys *Panevėžio apskrities teritorijos bendrojo (generalinio) plano*, parengto vėliau nei galiojantis Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, sprendiniai liks nedetalizuoti ir negalės būti įgyvendinti;
2. nagrinėjamoje teritorijoje nustatyti *Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano*, parengto

vėliau nei galiojantis Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, sprendiniai liks nedetalizuoti ir negalės būti įgyvendinti;

3. nebus sudarytos sąlygos darniai savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, kompleksškai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius uždavinius;
4. nebus atnaujintos ir nustatytos gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų savivaldybei svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gairės, plėtrai reikalingos teritorijos;
5. nebus sudarytos sąlygos racionaliam rajono gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui;
6. nebus numatytas rajono gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas, tikslingas naudojimas ir pažinimas, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimas;
7. nebus kuriama sveika, saugi, darni gyvenamoji aplinka ir visavertės gyvenimo sąlygos gyvenamosiose vietovėse;
8. nebus sudarytos sąlygos privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygos;
9. nebus suderinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesai dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
10. nebus sudarytos sąlygos racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti.

Kokybinės plėtros alternatyva. Pagal šią alternatyvą Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) bendruosiuose sprendiniuose nustatomos teritorijos naudojimo ir apsaugos svarbiausios kryptys ir tvarkymo prioritetai. Teritorijos naudojimo ir apsaugos kryptys atitinka bendrojo plano rengimo tikslus.